

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyazi küldemények intézendők: Szt. Mihályi utca Sütő-ház.

Bérmertelen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el. A kéziratok nem adtnak vissza.

Kiadó-hivatal.

hová az előfizetési pénzek, a lapba szánt hirdetések és felszámítások küldendők: Nagytér 136. sz. a.

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos petít-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többszörrel 4 kr. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstári illeték 30 kr.

A nyílt-térben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszüntetéséig, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

A leánynevelés kérdéséhez.*

A „Szabolcs” 39-iki számában megkezdett „A leánynevelés ügye meggyökben” című czikk olvasásakor, ellenállhatlan ösztönt érzék magamban szólni e fontos kérdéshez, melyet most már eljertünk nem szabad. Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy röviden én is elmondhassam nézeteimet.

Ugyan melyik atyai szív nem dobog fel melegebben; melyik atyai szem nem sugárzik fényesebben; ha virágzó leányát, az ifjuság és szépség diszében látja maga előtt? Kinek juthatna eszébe csak távulról is kétkedni szülői szeretetéről, vagy arról, hogy a szülők nem mindentekintben legjobban tudják s fontolják meg, mit bírnak leányaikban s mire kell azokat nevelniük. E tárgyat fejtegetni napjainkban nem célszerűtlen.

Az első legfelsőbb czél leányaink nevelésében nem egyéb, mint azokat emberekké képezni; emberekké a szó legszűkebb, legnemesebb értelmében olyanná, amilyenek az Istennek emberi észben kijelentett szent akaratja s emberi természetük s rendeltetésünk czélja által kívántatnak.

Ez isteni akaratot s rendeltetésünk czélját, a közművelődés különböző fokain, különbözőképen fogták fel s igyekeztek magyarázni az emberek. Mig régi időkben, a legmiveltebb nemzetek is a nőt a polgári és társadalmi életben, csak a férfi rabnőjének tartották s ezen körben minden valódi emberi jogot s szabadságot megtagadtak tőle; mig napjainkban is keletnek fia, azt csupán kény- és kéj-játékszerű tekintik: a keresztény vallás szelid lelke, a nőnemnek is megszerzte lassanként azt a boldogságot és tekintetet, mely a benne is létező emberi méltóságnak és örök jognak közelismerésén alapul. Nálunk a keresztény-világban tehát, az asszony többé, nem rabnője, hanem szabad élet-párja a férfinak, anyja s első nevelője gyermekeinek, elüljárója a házi körnek és intézője ügyeinek.

Nálunk az újabb időben az általános haladás e fokára emelkedett a családi élet; de fájdalom kevés kivétellel, csak eddig. Az utolsó lépcső még hátra van; legalább általában véve. De melyik ezen lépcső?

E lépcső, vagyis a női léleknek igazi emancipációját és szabadsága abban áll: hogy a nő ezental nem csak törvényes házastársa, hanem a tiszta szerelemből választott férfinak leghívebb barátja, felesége, aki őt szíve szabad vonzalma útján férjének elismervén, egyedül ő benne él, minden érzését, igyekeztét s gondolatát, nemesak tökéletesen érezni, felfogni és méltányolni; hanem azokban részt is venni, azokra üdvös befolyást gyakorolni, s férjét lelkileg is boldogítani tudja.

Csak ahol ily viszony, ily egyetértés

áll fenn, lehet szó az igazi házasságról, a női hivatás teljes megközelítéséről; ahol az nincs, ott a házasság az egyházi áldás mellett is, törvénytelen és vétkez Istén előtt.

E nagy czél elérésére szükséges, hogy a női művelődés szellemi, leginkább szívbeli s erkölcsi tekintetben hátra ne maradjon.

Művelt férfi boldogítására ma már nem elég, hogy a nő csak jó gazdasszony legyen; hanem szükséges, hogy epedő lelkét is kielégítse. A művelt hazafias férfiak száma, hála égnek! nálunk is naponkint szaporodik, akik nejuktól a szintén fontos gazdasszonyi tökélyek mellett, egyebet is kívánnak; jelesen fővilágosodott, hasznos ismeretekkel s helyes elvekkel gazdagított elmét; elhatározott gondolkodási módot; mely gyöngéd női érzést rejtő szívet; minden jó és nemes iránt lelkesedést; finomabb izlést; helyes tapintatot; szóval: a jelenkor szükségének megfelelő tiszta emberi művelődést. Csak ahol ezt találjuk, ott tisztelik meg a nőt, azon lelkes megkülönböztetéssel és igazi hódolással, mely egyedül szolgálhat tartós alapul, a szeretetnek és a házi békének.

Azon elfajult férfiak részéről pedig, akik leendő hitvesüknél, inkább vagyont, születésüket, mint szellemi erkölcsi műveltségüket veszik tekintetbe, a házi boldogságnak, nem nagy biztosságait várhatni.

Azért tisztelt szülők ne késsetek áldozni leányaitok nevelésére; ne vonjátok meg az ahoz szükséges költséget; fontoljátok meg jól, hogy a leányaitok czélszerű nevelésére fordított töképenz legtöbb kamaott hajt s becsebb minden gazdag hozományánál, mely ugys sokszor áldás helyett, átokká válik.

Embereknek, valódi embereknek neveljétek s neveltessétek tehát leányaitokat; mert csak az ez uton kifejlendő testi, szellemi és erkölcsi tehetségeik által, oldhatják meg helyesen női hivatásukat s lehetnek hí nők, jó anyák és gondos házi asszonyok.

Azért ne csak embereknek, hanem polgárnőeknek, lelkes magyar nőknek neveljétek s neveltessétek leányaitokat.

Haza, nemzet! Van-e szív, mely melegebben nem dobog fel e nagy jelentőségű szavakra? Avagy a női szív előtt, melyet Istén legnemesebb érzékek oltáruál, legmagasab erények kutfejtül alkotott, ismeretlen legyen a honszeretet szent lángja?

Oh nem; az lehetetlen! A gyenge női lélek irányának megadásában, nevelésében, ily bűnre vállalkozni, a vétkek legnagyobbika volna!

Tanulják tehát leányaink, már jókor szeretni hazájukat, érte minden női hivatásuk szűk körén túl nem eső áldozatot megtenni. Igen is, legyenek magyar nők, de valódi nemeslelkű magyar nők. Nem olyanok, akik az idegen nyelv és művelődés után kapkodva, elhanyagolják saját nemzeti nyelviüket.

Látjuk a tapasztalásból, hogy minél tökéletesebb és valódibb leányaink műveltsége, anél jónabb felfogással bírnak rendel-

tetésükről, anél melegebb keblükben a hazai nyelv, irodalom és művészet iránti szeretetük, anél élenkább a hon szabadsága és dicsősége iránti részvétük; anél fáradhatlanabbak a nemzet közérdekeinek és jólétének, anél gyöngédséggel önszeférhető eszközök általi előmozdításában.

E józan műveltség vezérelndi majd őket egykor, férjüket választásában, gyermekeik nevelésében s a felebarát szeretetben. Így lesznek házas nők, szerető anyák és honleányok; ekor lesznek a szó nemes értelmében emancipálva és pályájuk magaslátára emelve.

Legyen tehát a jelszó: leánygyermekeink alapos és rendszeres neveltetése mindenek előtt!

Közvetítő Péter.

A Tisza szabályozása.

(Különös tekintettel Felső-Szabolcsra, s némi vonatkozással a „Szabolcs” 22—25-dik számaiban ugyanez érdeklben megjelent „Válasz” cikksorozatára)

VI.

Ha a berkeszi és demecseri vizek, töltéssel kiépített csatorna közt felfogatra, a paszabi új tiltónal vezetettnek a Tiszába, ezáltal mindenesetre előretök az, hogy a felsőbb részéről ezen vizek elvonatnak; de kérdés: mi történik Halász, Ibrány, Paszab stb. árterével? Vízirtója lesz az összes felsőbb vizeknek, mivel azon vizek ezek területét egészen uradják, s így csak a vízszinek kiegyenlítése után, ami csaknem egy az előbbieket teljes befolyásával, lennének bevezethetőek a paszabi tiltónál. Vajon mily költség kívánatik ezen magas fekvésű vizek levezetéséhez szükséges s a Tisza legmagasabb vízszinén felül töltéssel kiépített csatorna létesítésére? Ezt kevése nem vehetjük. Hogy pedig ezen vizek magasra emeljenek folytán, csakis ily töltéssel ellátott csatornán vezethetők be a Tiszába, bár a lejtési adatokat egészen nem ismerjük, nem vélünk tévedni, midőn azt határozottan állítjuk.

A kemecsei és két kótáji víz levezetése pedig, egy Gávánál építendő tiltón szándékolatik. Ezen csatornára szintén alkalmazhatók azon érvelések, melyek előbb elmondattak azon különbséggel, hogy ez majdan az építendő nyílt csatorna adatként át, illetőleg azaz alakítatnak, és hogy Gávánál egy új tiltó kiépítése lenne szükséges.

Ezen csatornázási munkálatok ideiglenesen vannak tervezve. Nagy kiadás, mely hisszük, a nyert eredménylen nem érne fel annálisinkább, mivel ideiglenesen is téves nézeteken alapozik. Téves technikailag, téves a méltányosság szempontjából is.

A csatornák sem pont fölött 15 és 20 láb magasságban töltéssel ellátva tervezetnek; kérdés: mi történik akkor, ha a Tisza 18 vagy 20 lábánál magasabbra emelkedik. A nyírvicek túlhágná töltéseiket, szét terjednek az egész alsó vidéken, s tönkre tesznek minden termést, sőt a töltéseket is szét rombolhatják. Ily számítás mindig hibás annálisinkább, mivel vannak biztos adatok, melyek az építkezés precíz szabályozzák. Hibás ezen tervezet különösen azért, mivel egészen szem elől van tévesztve az összes belvizek mikénti levezetése, s a tisztán csak a Nyír-vicek levezetését czéllozza.

A méltányosság szempontjából sem tartjuk ezen tervezeteket elfogadhatónak; mivel az említett községek érdekei, igényei nem egyformán mérlegeltetnek más érdekekkel.

Ezekkel szemben azon tételt lehetne felállítani, vajon nem elég előnyben részesül-e azáltal az alsóbb érdekeltség, ha területéről a nyírvicek legnagyobb része elvonatik. Elfogadjuk ezen tételt, s kérdésünk csak az leendő, vajon használhatók lesznek-e ezen alsóbb területek a tennálló művelési ágak alapján, midőn az árter összes csapadéka, a fakadó jéki, lítki és ajkai vizek azon területnek szét, annálisinkább, mivel egyidejűleg ezen tervezett építkezéssel, a fő-belecsatorna kiépítése is szándékolatik.

Tegyük fel, hogy ezen fő-belecsatorna ily magas töltésekkel építetik ki, miszerint az a felső bel-jéki, lítki, ajkai, nyír-vizeket legfeljebb szintjüknél is össze bírja tartani; mi történik akkor? Ezen vizek az első részen nem fognak szétterülni; csakis a csapadék és fakadó vizek szivárognak le oda; tudván azt, hogy ezen magas töltésekkel ellátott s tervezett csatornák

*) Örömmel halaszjuk el tárgyunk czikkünk befejezését, melyből már különben is csak a felállítandó megyei leánynevelésnek kivételi módzati hiányzások: hogy a rendszeres leánynevelés kérdése, minél több oldalról legyen bevilágítva. Szerk.

utközben a csapadék- és fakadó-vizeket magukba nem vehetik fel.

Ezen tervezet alapján tel kell tennünk, hogy ezáltal kielégítő helyzet elérése szándékozzunk. Ha igen, miért akkor a szabad nyír-csatorna? Vagy az azon szempontból hajlatának végre, hogy a nyíri érdekeltiség jobban kifejtése csatornázási rendszer? Ezt épen úgy elérheti ezen tervezett csatornának kellő méreték melletti kiépítése folytán. Ha pedig az ártér-birtokok érdeke ezt okvetlen kívánja: jóval tanácsosabb oly munkálatot megkezdni, mely a helyzetet egész alapjában felkavarja; az a kívánt irányban gyökeresen alakítja, mint egy olyat, mely csak palliative segít s amellett elkészítése talán éveket vesz igénybe és ropant költséggel jár.

Sokan tarthatatlannak mondják a fennálló helyzetet. Igen azon mielőbb változtatni, segíteni kell; de kezdjük meg alapjában a munkát; fogadjanak el oly rendszert, mely egész terjedelmében intézze el a bel-szabályozást, s egyenlítőse ki ezen összezárt és vízszintes helyet.

Sokkal célirányosabb egyszerű helyes költségek, mint fölösleges vagy kevés ideiglenes építményeket nagy költség mellett létesíteni.

Az mondatok, hogy ezen tervezett két nyír-csatorna felhasználható lesz a nagy nyíri csatornánál. Helyes, de vajon nem fölösleges leendő-e majd a gávi tiltónak azon dimenziókban kiépítése, a berzel-gávi belvizek levezetésére, melyre az fennmaradna, melyszérent az most a nyíri csatorna érdekében, hogy céljának megfeleljen. kiépítették; egy a paszabi útjüthöz vezetett második nyír-csatorna két-paszabi része. Megjegyzendő itt egyidejűleg, hogy a paszabi útjüthöz nyílásainak magassága, iv magasságával együtt, mely 1"-7" csak 15"-4" a sem pont felett; tehát a 20-22 láb magasságot elérhető nyír-víz levezetését itt tervezni több technikai okokból sem helyes, de nem is kívánatos és célszerű.

Atalában pedig megjegyezhetjük, hogy egész más méretet kívánatnak ezen tervezésüknél kiépítéshez, mint ha egy nagy nyíri csatorna kiépítése lesz elfogadva, mely, miként fentebb is megjegyeztük, a gávi tiltóra is egészen alkalmazható.

Ezen két nyíri csatorna felettébb nagy kiadásokkal járna, s ha ehhez vesszük még az időt, mely alatt az létesíthető, kétszeresen meg kell gondolni azt, mielőtt kivitelezni elhatározzatnánk.

Mi hisszük, hogy a nyíri csatorna kérdése rövidébb idő alatt fog teljes megoldást nyerni, mint ezen csatornák kiépítése befejezést nyerne; hisszük, hogy a két érdek egyesülten vagy különváltan, a netalán mulasztás könnyen helyre-pótolható.

Nézettük szerént leghelyesebben járna el a tisztai társulat, ha lemondván minden ideiglenes természetű tervek minden felőléről, egész erejét belcsatornának kiépítésére fordítaná, mely egy teljesen külön vezetett nyíri csatorna-rendszerrrel tökéletes összehangzásba lenne; azon bel-és mellékvizek levezetésére alapítaná, melyeknek levezése egészen független a nagy nyír-csatorna tervezéstől, s mely munkálat bármely közműnyek bekvetkeztével megállni helyét.

Ezen munkálat létesítéséhez szintén több idő kívánatnak, s míg az végrehajtatni nyerne, a nyír-víz levezetésének kordáját gyökeresen tanulmányoztatni s megoldását szorgalmazni. Ezen az unom biztosan eredményt érne el, mintha erejét szétforgácsolja, oly nagy munkák kivételébe fog, melyek célszerűsége még technikailag sincs megoldva, elsőntve, s felettébb sok kiadást is igényel.

Miként már fentebb is nyilatkoztunk, mi a nyír-vizeket tökéletesen elkülönítve önjáratnak leveztetni a belvizekőt olyformán, hogy a nyír-canalis, amennyiben lehető, az ártér legdélbéli részén volna éjszak-nyugati irányban, s ha abba Berzelig vagy Berzelven alul,

minden nyír-víz fel lehet venni, itt bevezetni a Tiszába. Ezáltal elérhetik az, hogy a nyír-canalis nem zárna el a belvizek lefolyását a paszabi tiltóktól, és sok kiadás kímélődött volna a költséges berzel-vencselői vonalrész elmaradása által; habár a régi tervezett, részben épített is gávi nyír-canalis elhagynánk. Ugy a társulat minden vizet Paszabnál a levezetésüben vezetné be a Tiszába. A gávi, részben berzeli belvizek pedig, a fent említett vagy bármely vízemelő géppel adatnánk a Tiszának.

Ezek után rövide összehasonlást a következőkben összpontosulnak ezen okok, melyek folytán mi a két nyíri csatorna kiépését nem javasolhatjuk.

Az ideiglenes területtel fogva, habár tekintettel lévén is arra, hogy a nagy nyíri csatornánál részben felhasználhatók, felettébb szükséges a létesítés sok időt igényel. A helyzetet nem tisztázza, a kérdést nem oldja meg, s kielégítő eredményt sem szolgáltat egyik irányban sem. A nyíri birtokok érdekelte legkevésbé sem módosítja oly, mivel azok saját csatornázási rendszerüket amellett nem fejtethik ki. Az ártér-birtokok igényeit sem elégíti ki, el lévén zárva általól tőlük azon lehetőség, hogy belvizeiket a kellő és lehető időben eresztetheték le; sőt az alsó részeket már tarthatatlannak helyzet következnék be a becsatornák kiépítése folytán. Ezen két nyíri csatorna, egy a gávi tiltó építkezésénél tett kiadások egy része, egészen kárba menne; elveszne, az építkezés ühüll felvétele folytán, melyeket a nagy nyíri csatornánál más méretek szerént kellene végrehajtatni, és talán a fővonal irányban is változtatni; annak egyik ágát pedig a két-paszabi egészen elhagyni. Ugy nagy kérdés, vajon ezen fölösleges több építési költségek megtérítésére vagy abbani részvételre, hajlandóknak mutatkoznék-e majd a nyíri érdekeltiség?

Az tartván, hogy a jobb mindig ellensége a jónak; mi ismételve csak tanulmányozást s végleges megoldást sürgetünk.

Hátra van még a nyír-víz-csatorna mikénti kiépítéséről röviden szólnunk. (Folyt. köv.)

CSEVEGÉSEK.

Nyírfalombok.

XXI.

(Dohogás a „főnr“ ellen. Kozma mentés. Nagy családúsnak. Mások is járnak így. A nagymama jósga és figyelmeztetés. Komor hangulat, uram orizt to! Szüreti képek. Miért kesik a puttonos? Ha kivánsz így: kapsz futusokt. Csáládi esendelt. A nyiretyűművészek.)

Uram uram, Jupiter tonans uram! Plutóra, az alvilági minden lelkek urára és az Cerberusára mondjuk önének, hogy valamit az egész évben, ugy most is botránnyon megrávd. Mint öhajottuk hallani föld-rázdó harsónájának rétdő akkordjait, ugy juliuso elején, midőu az a csintalan Phoebus-Apolló urfi égő szerelmének megannyi lángsugárzattal oly tüzösen személykedt Judo öreganyának, hogy a szegény tisztas mátrónáról ujonduját és egyetlen kántészt, azt a pompás virághinzesű füzöld jelmezt csaknem leperleste; és ön kösvű „főnr“ nem könyörölj rajtuk. Bezeg a földi forak nem ily udvariatlanok a szép szemek irányában! Mit? még azzal meentegetők, akkortájban korházban volt, morbusz choleraival küzködött? Azzal bizony! Tán nem tudjuk, hogy valami Dryász, Nympha vagy Nájász buzávirág színű szemei miatt párbaja volt Aeolusz szélkirálytal, s élet veszelése sebet kapván az ágyat kellett doktor Aesklapór parancsára öriznie? Hiszen hallottuk mi Fama ó nagysága akjairól ezt a históriát; sőt Merkur barátunk szivességéből azt is olvastuk az olympi „Charivari“-ból, hogy ott megjavíthatlan ledérsege miatt szüzműzte is (perse csak hangtöl estik) Junó ténszonya a magasságból. De hát mentés ez? Nem szegélynie kell-e inkább magát,

hogy annyi ezer-éves víz kemasz létére is, még mindig a kriolin és tunique után ló-tut, mint valami éretlen szeleburdi uracs? Ilyet tenni és hanyadszor hár, háztűzes családós férfinak! Nem fel, hogy egy-egy csak azt a telegramot kapja Romából: „abdanken“? Nagyon könnyen elképji s még közönsége, ha mint II. Henrik angol kiralyra, III. Sándor pápa parancsa folytán, pár száz o. e. korbasitást nem diktálnak reá azok a „kegyes istenfelo“ páterek. Különb szó a jó szeri! meg is érdemelne; mert mikor azután az a mi Csoz anyó az áldásostáshoz fogott; midőn már az aratáshoz kezdünk: olyan füstölő záporokot zudított ön nyakunkba, hogy bizony-bizony! szeretünk volna becses frizurájt épen nem piáno, ha ugyan forte és fortissimo megtépászn. És most ismét mit mivel! Október derekán felénk (Lökös barátunk születési házában) s ime uram fia! ugy mennydörög, hogy még édes álmodunk is felriad. Uram! ezért passzazz kell ön ellen emelnünk az Olymp esküdt szeke előtt; addig is pedig mint olyat, aki mindig rozskor kálítja el magát, átadjuk a közvélemény szigorú ítél-ték a egyszerneműn ráadásul...

Hohó! Hm hm! Ugy van. Do sto bromou! heh jó, hogy senki nem hallotta, amit beszélünk. Hiszen a nap gyönyörű sít, az egész láthatárunk; csak egy árva „barányifelho“ sem mutatkozik; így tehát mi a szüretre menő s üres horodkál rakott szekerek dübörgését képzeltük, felálmósan menydörögnek. No semi más is látta már az egetet elefantának, például önmagát szónoknak, művészeknek, költőnek, állam bölcsnek universalgenienek. Talpra! hű lányok! ugyan hogy tudtok ily soká szunyokolni?! Egy-lettó!.. szüretelni.

* * *

Áll a szüret javában. Mégis csak áldott egy „nagymama“ az a természet, az a csodás öserő, mely oly kifogyhatlan szeretettel gondoskodik rólunk vassott gyermekieiről. (Még aközről is, akik conspirálának elene, mint Kutykuryti barátunk, aki becsületes magyar ember léte s hozzá még fiatal Magyarország! oldotta ősei tisztas öltönyét, s miután Szűcs Györgyék „sem bajna, sem szakála, egy szál szőre sincsen neki“, az angol tourista Patterson utijegyzeteiben mint „madjar sváb“ szerepel; legalább vasuti passagiertársunk master Nathanson azt állítja!) Mult években ugyan jóformán megráfát benünk a „nagymama“, amennyiben ily szüken mérte ki borunkat, hogy még a sem forrott, már is elfogyott utolsó eszepp. Hátha szükmarkusá-gával csak figyelmeztetni akarta komámasszonyékat, (komáru maguk és értsenek belőle!) hogy bizony az a nyíri vinkó jó gondozás mellett főrnak is beválk, és épen nem „muszaj“ azt egyik szüretelőt a másikig „Torokszárgba“ expedálni; azután meg tavaly egy is követválasztás és restelláció volt; ilyen nemzeti ünnepeknek pedig megártana a sok bor, s az érdes meketek nem a szavazat ládába, hanem egymás házára tennek a szavazó rudat. No de most ha nem is szüret, csordultig „juj-juj“, legalább félig öntötte kelyhünk kedves italával. Jólteszt! „adj bort a kecsere, pedig bizony nekünk sincs valami „lisztlingked-vünk“; hiszen mostanában mindig temetkezünk. Etemettünk anyyi jó hazánkúat; eltemettük a magyar ön-álló hadsereget, a magyar nemzeti bankot, a honvéd dícsőségét, a vármegyét, fajunk szivosságát; sőt úgy remik, mintha a sajtszabadságnak is meg akarnák huzni a „lélekharangot“; csak már azután a „Magyar államat“ és a „magyar állam“ ellenségeit is eltakarították tisztességesen és mielőbb!

Szent Ibus, te candidált „disznószt“ örizi! Szüretlen vagyunk s minő elégi hangulata süllyedünk. Enyi derült csak, ennyi nyájas mosoly közt! Vegyüljünk a szüretelők közé.

— Puttonos, puttonos! — kiáltozza sok csengő hang, de azért a puttonos csak nem akar megérkezni. Puttonos hej! tán a kádía fultal, vagy a kalodába bujtattak? Dejszen kiabálhattok annak, mikor azzal a

A „Szabolcs“ tárczája.

Az én vigaszom.+)

Repülj lelkem más világba,
Tal a földön, tal az égen.
Ez a föld oly virágatlan,
Örömetlen puszta nékem.

Ami eddig fogva tartott;
Keblem kéjjel, vágygnyal töltö;
Örom, barátság, szerelem,
Nem lelkesitnek többé.

Kit a földön kisérem szeret;
Kit elhagyott vágya, kedve;
Ki eltanult már remélni;
A földön miér szenvedne?!

Hagyjuk itt lelkem e földet;
Nem itt virul a mi mennyünk;
Soh' sem gyógyul be a szívünk;
Mindig vérzik; menjünk, menjünk!

Tal a földön, tal az égen
Van egy fényes, dicső világ!
Oh! ott csak azt éri a szív, —
Csak azt bírja, amire várt.

E világba vedd utadat;
Neked ugy is ez a hazád.
Kit ég, föld elhagyott, annak
Vigaszt csak a költségek át.

Szidónia.

A T I T O K.

(Bünygyi történet francziából)

Fordítja: László Aranka.

(Folytatás.)

„Megjegyzést érdemel továbbá Mignaud Gyula bankár és segédje le Bon Adolf beadványát, melyek közöl az első azt a fölledezést teszi, hogy l'Espagne bizony meglehetősen vagyonnal bír, hogy nála nyolcz évvel ezeltett tett le pénzt, s azóta semmit sem tett ki azon napig, amelyen halva találtott. Az napon 4000 frankot vett fel aranyban, melyt öszegget le Bon Adolf segített haza vinni. Utóbbi, t. i. le Bon Adolf azt állítja, hogy a 4000 frankot két tászkában vitte onagsánya házához és hogy amidőn az ajtó felnyílt, l'Espagne küsszony megjelent és az egyik tászkát vette, miáltal az anya a másikat vitte fel s ő távozott főnökéhez.

Ide csatoljuk még Dumas Pál orvosnak a jegyzőkönyvhöz mellékelte bizonyítványát is, melyben azt állítja, hogy ő a véres tény napján elhivatott a halotti szemle teljesítésé végett. Mindkét hulla matraczon fe-küült azon szobában, ahol a fiatal l'Espagne találtott. Teste csupa seb volt, ami tanu szerént a ké-ményben felhúzásnak volt következménye. Alla alatt éles kőrmök által okozott mély karcolások s a gégn több fekete foltok, melyek ujjak bemélyedéseknél lát-szóttak nyomai lenni. Az orvos erősen be volt málözva vérel s a szemek kidagadva görűkből. A küsszony nyelvet tanu félig elharapva találta; gyomrán egy ne-héz sebhelyt fedezett fel, mely kétségen kívül a gyilk-os tédre alatt támadt. Az orvos nézete szerint, a küsszony meg volt fojtva. Az anya teste, a legbor-zasztóbb módon volt öszeszabdalva. A jobb térd és jobb kar csontjai, valamint a baloldali bordái is ösze-voltak zúzva. Tanu meg nem foghatja, mikint történ-hettek e sebészek: ha csak valamely erős dorongal,

*) E szelid fájalmat tükörző címszó költemény szerzőjében, a „Szabolcs“-nak egyik új munkatársának van szerencsésnek be-mutatói. Szerk.

takaros szöke kis leánnyal ott az alfalu alatt olyan édesdeden beszélget; ezek aligha egy pár nem lesznek mielőtt az új bor kiforr. Okosan! Ugyis eléggé megfogytunk ebben a fatális esztendőben.

— Bő szüretet, jó kupeczet! — halljuk más helyen, — persze a jó kívánattól nem lehet meg nem köszönni. Gazduram rákoszönti vendégeire a „futuskót”; szívesen neje egy kis harappi valót tukmlá rejárgi crének etjevel. Hiában minden szabadkozás. No de már most komamányoznak is meg kell izelnie a futuskó tartalmát. Huh beh erős, beh pogány ital! hogy itadják azok a férfiak!

Itt az óz nagyapa cimoszolja a kádban felhalmazott fűrtököt s töltegeti a taposó szákba, melyet fia hatalmasan szorongat talpajai; a legki-ebb unoka nagyapó csizmájába huzdojka mind két lábát egyzserre, elindul és orrára bukik; a legnagyobb, madárécsék utak kapzsidók egy fasudaron; a többiek egy-egy nádesóval settenkednek az édes must körül, ni ni már az egyik impolyog is. Bezzeg van az azután mit hallani az oda toppanó nagyanyától; hogy így meg amogy erre meg arra, mindjárt „hátul köti a sarkukat”.

Amott a „hirtelen barna” legénység rántja rá, Ádám „karnagy” vezényelte mellett, a Rákóczi indulót, no meg azt a „talp alá valót”. Is. Persze a szedés azonnal felbeszakad; a fatalság ugyan aprózza; — meg Marci „szóga” is kiugrik a kádból s egy megfogtára Zsuzsi nént, hogy a konytja is kioldózik, és a szeme csak úgy nevet, mint harmincz-negyven évvel ezelőtt. Hanem hát így nem szüretelnek meg ma. Elbocsátják tehát a bálálókodó bandát; megrakvan azonban előbb fazekját, vedrét, iszkáját jóféle, tuzoknagyságu „polyhossal”; hadt lakják jól a „dádé” is, a „purdé” is a szüret örömeire.

— z — y.

UDJONSÁGOK.

(1) **Lapunk ezidei 40-ik számának** a kolera-árkvá segélyezésére vonatkozó udjonságát illetőleg, egy helyreigazított sürgető átiratot kaptunk a megyehatóságól, mely átirathoz ama körrendelet is csatoltatott, amelyet kormányzó alispán ur, a kolera-árkvá és özevgyek segélyezése tárgyában, a főispáni, illetőleg a miniszteri felhívást megelőzőleg bocsátott volt ki a járási és városi hatóságokhoz. Örömmel értesültünk ez átiratból és körrendeletből arról, hogy a megyehatóság már szept. 9-edikén elrendelte a vagyon és segély néskül hátra maradt árkvá és özevgyek névsorának összeírását és a segélygyűjtések foganatosítását, tehát jóval előbb, mint a miniszteri felhívás folytán két főispáni körlevelé szétküldött volna. Mi nem is róttuk meg a megye kormányzóságát egyenesen; amax udjonságunkban inkább a közönséghez, a megyei jótékonycezin társulatokhoz és egyletekhez szóltunk. Ha azonban a megyehatóság is érintve találta magát; hogy jóvára ily félreértések, és helytelen megrovások ne történjenek: kérjük az illető megyei hatóságot, ezenül minden fontosabb intézkedésé lapunk számára is megküldeni. Egy körlevelél többet írni vagy kereseket, nem a világ; a közönség pedig sokszor előb bértesülne a „Szaboles”, mint a korözié lassu eljárás után!

* **A nyiregyházi nöegyilet választmányi gyűlésében**, ma egyelőre a következő tárgyak terjesztettek elő és intéztettek el. Nagy lehangoltsággal és sajnálatul fogadtatott Bodnár Istvánné elnökne és Kobilitz Ottilia pénztárnoknöke visszavonhatlanul kijelentett lemondásuk. Az új választás f. é. novemberb 9-kére határozottat. Olvasottat Nyiregyháza város polgármesterének az elnökséghez intézett azon átirata, melyben felhívja az egyletet ázirant, hogy a megyei kolera-árkvá gyámoltására belátásúoz és köréhez képest gyűjtéseket rendezzen. Az átirat általános részvetel fogadtatván, azonnal egy 11 tagu „állandó segélygyűjtő bizottság” küldetett ki, melynek feladata leendő, a nöegyilet zége alatt és nevében, minden segélyforrást

és St. Roche utcák közt vonni el. Késő délután volt midón óra értünk. Már messziről fel lehetett ismerni az eltorlaszolt s kíváncsi néptömeg által környeztet gyilkosság színhelyét, l'Espagnae asszony morgaue-utczaházát. Közönséges ház volt az, egy kapu bejáratát melynek egyik oldalán a portás lakása volt. Mielőtt beméntenek volna, léptenket egy másik utcába irányoztak, befordultunk egy mellékutczába és az összeköttetésben levő házakat vetttünk szemle alá. A szemle tartama alatt észrevettém, hogy Dupin barátom a vizsgálótokat még tovább folytatja; a környéket a leg apróbb részleteket átkutatta, aminek czélja előttem egészen talány volt.

Visszafelé ismét a szomorú emlékü ház előtt haditunk el; elővetttük jegyünket és azonnal bebesóztatunk a házába. Léptenket azon szoba felé irányoztuk, ahol a fiatal l'Espagnae hullája feltaláltatott és mindkét hulla fekkét. A szoba még mindig azon állapotban volt, amilyenben az első felfedezéskor találtatott. En semmit nem láttam azokon kívül, amit a „Gazetta des Tribunaux” közölt. Dupin mindent megégett; még a hullák sem kerültek ki gondteljes figyelmét. Ezután a többi szobákba, az udvarra mentünk, mindenütt egy biztonsági közege által kísértetve; csak amint beesteledt szög fülébe Dupin barátom, hogy mára a kutatás befejezték. Haza érvén rögtön hirlap után szaladt a közel kávéházba, honnan csakhamar visszajött anélkül, hogy e tetteinek indokát közölte volna velem. Dupin barátom az egész este mitsem szólt a borzasztó eseményről; csak másnap déltben törté meg csöndes hallgatagsággal; azon kérdést intőven hoztam: ha vajjon nem fedeztem-e fel valami figyelemre méltót a gyilkosság színhelyén.

Egy átalában semmi rendkívülit, — volt a rézszerrel rá a felelet, azon kívül, mint amire már előre elkészülve valék.

(Folyt. köv.)

felkutatni. E küldetésbe Krasznay Gáborné, elnöklete mellett, Bodnár Istvánné, Eszéky Antalné, Grünbaum Leoné, Hass Morné, Merle Adolfiné, Moes Adolfiné, Szesztay Károlyné, Sütő Józsefné, Szénffy Gyuláné és Teitelbaum Henrikné választattak be. Dillnberger Lajosné 4 általa szerzett új tag utáni díjt tett le, illetőleg adott át az egyleti pénztárnoknőnek, a jelen voltak szives éljenése mellett. A debreczeni nöegyilet elnöksége által elárúsítás végett küldött 10 db. sorsjegy határozatát, a bejött 5 frt megküldötti határozatát az illető megkereső elnökségnek. Indítványoztatván az alapszabályok azon 8-nak megváltoztatása, mely az árkvá örökbeadásáról és kibocsátásáról szól s mely az egyletre egyáltalában nem teljesíthető közteljesítetéseket; ez oda módosítottat, hogy jóvára az életének 13-ik évébe lépett árva, már ki fog adatni szolgálata és hogy az akár ekép, akár örökbe fogadást utja kibocsátott árvaról, az egylet teljes levezi kezét; csupán férjhez menetekor nyújt némi segélyt egyszer mindenkorra. Vegül kijelenteték, hogy ezidőszentén két árva van kiandó, mely körülmeny hirgillapal közzétételét kérték egy, hogy az egyleti tagoknak az árva kivételével az alapszabályok értelmében, elsőbbségi joguk lévén, felszólítandók egy 14 nap alatt ezirant jelentkezzenek e lapok szerkesztőjének, mint az egylet jegyzőjének.

△ **A nyiregyházi 19. temetkezési és betegápoló-egylet**, az innekép befejezésül tartatni szokott egyházközségi összejövetelét, ezidén folyó októberb 13-án tartá meg, mely ünnepegy egy igen ritka s épen azért emelkedetes jótékonyági műveletnek szolgált alkalmul. Burger Jeremiás városunk leggazdagabb polgára ugyanis az egyletnek 250 frut s a helybeli úr. kolera-árkvá folségelésére pedig 18 forintot ajándékozott. Burger Jeremiás s tettevel úgy látszik azon régi igazságának hodott, mely azt mondja, hogy: aki hamar ad; kétszer ad; ó későn adot, de tisztesen is. Tartas az ég sokáig, hogy még sokáig és sokat áldozhasson a szeretet oltárán.

** **Rottman Lajos és Schvarcz Adolf** orvos urak, ugyancsak a fentebb jelzett ünnepegy alkalmával, a járványbetegék körül kijetett buzgalom és érdemeik elismerésül, a „temetkezési és betegápoló egylet” tiszteltbeli tagjainul egyhanguul megválasztattak.

× **A helybeli nöegyilet** által kiküldött állandó segélygyűjtő bizottság, folyóhó 13-ikán tartott gyűlésében elhatározottat, hogy folyóhó 26-án, a megyei kolera-árkvá járvárungverseny tartatik a nagy vedőgegyületnyereményben. Ugyancsak gyűlésben 200 darab gyűjtőív nyomtatása rendeltetett el.

† **A német kormány** elrendelte, hogy a magyarországi inségek és kolera-árkvá folségelésére, az egész országban könyörömadományok gyűjtésenek. E hirt azok buzdításul közöljük, akik minden jótékonyági műveletnél találnak okokat maguk kihuzására. Ime a mivel nemet is elfogadják azon igazságot, hogy az öszves emberiség testvéri viszonyban áll egymással s önként viszi áldoztatát a testvéri szeretet oltárára.

(k. o.) **A nyiregyházi árkváhaz járvára f. é. martiusb 22-ediké óta** a következő adakozások folytak be, b. Horváth Gedeonác Pappról 2 frt. Eöry Elekne 1 frt. Korponai Pálnó 40 kr. Szlavik örnagy 3 frt. Simon Endre 3 frt. Goldberger Emanuel 2 frt. Fedor Györgyne 1 frt. Teitelbaum Henriette 2 frt. Schak Morné 2 frt. Grünbaum Leoné 2 frt. Kelenr Dávidné 2 frt. Weiszberger Róza 2 frt. Gorovi Pepi 2 frt. Greddj Veronika 1 frt. Haussig Anna 1 frt. Czuker Vilmos 1 frt. Engländer Fáni 2 frt. Homoly László 1 frt. Glück Dávid 1 frt. Klein Salamon 5 frt. A városi kapitány hivatalól 12 frt. 50 kr. Palánskiné intézetben öszgyűjtött jótékony adományból 11 frt. 30 kr. Lányi Gáborné 1 frt. Csengery Sámuelné 2 frt. Krudy Gyuláné 1 dr. arany. Schmidt Zsuzsó 2 frt. Meskó László 2 frt. Julász Etele 1 frt. Heuman Ignácné 2 frt. Jarmy Meryhntné 5 frt. Vidliczkai Józsefné 2 frt.

(t-r) **Nyiregyháza város polgármestere**, a helybeli mükedvelő-társulat elnökségét is megkereste; felhíván azt a megyei kolera-árkvá érdekében szini előadások rendezésére. Mint halljuk az elnök ur e megkeresévynt egyszerien átitotta a mükedvelő-társulat választmányi elnökökhez, aki még eddig egyetlen lépést sem tett ez ügyben. Igen sajnos, hogy ez egylet élén állók egyáltalában mitsem törődnek sem a társulat jóhírnevével, sem a zászlóra írt „állandó színház” eszméjének jóvöjével Nem eszda. Ugy ellentétes elemekből van e társulat vezértelülete választva, hogy az jelenlegi állapotában teljesen kénytelen csak öszveggy előadásokat is rendezni, nem hogy a kitűzött nemes czélt megközelíteni. Ha tehát a mükedvelő társulat csakugyan akar, aminthogy kell is ariania, valami nemesebb eredményt fölmutatni: nincs más teendője, mint az ügy élére oly férfiakat és nőket állítani, akik a mükedvelő-társulatok feladatáról tiszta fogalommal, keblükben az ügy iránt meleg érdeklődéssel s a szép iránt érzékek bírnak.

◇ **A magyar bankügyi kiküldöttek** által mára hirdettet népgyűlés, a vásár miatt, mához egy hétre vagyis f. é. októberb 26-án d. u. fog megtartatni a cizmadia-színház. Vidliczkay József országos képviselő szintén e napon terjeszti elő képviselői számadással.

△ **Annly furesa és viszás dolgokról** hallottunk már beszélni; a germanistának oly sok nemével találkoztunk hazánkban az 1807-ki kiegyezés óta; hogy aligha fogja megeljni olvasóinkat a legújabb kiadásu eszda, amelyről személyesen volt alkalmunk a napokban meggyözozni. A pesti magyar kir. kereskedelmi akademia tanárcára által egy 1872-ben nemely nyelven kiállított iskolai bizonyítványt, a nyiregyházi közös hadseregbeli hadkiegészítési parancsnokság, magyar nyelven szerkesztött átirat kíséretében tett át közelebb a városi hatósághoz, az illető katonaközeles tanuló ifjúnak leendő kézbesítés végett. Malnap az sem fogjuk tudni már, hogy tulajdonképen magyarországi, magyarországi-e a magyarok, magyarok-e vagy niki? (H.) **Polgáron a házkiasások és tolvajlások**, mint onnan értesítik lapunkat, igen gyakorivá kezdenek

válni. A mult hetekben két ily eset fordult elő. Egy szegény nő házának az országút felé eső oldalán; épen az ablakok alatt ássott lyukon át, minden agnyeműt kikordták anélkül, hogy valaki észrevette, vagy később nyomába jöttek volna. Sajnátságos, hogy az eltolvajbtt agnyeműek épen másnap lettek volna lezárlandók az ádvégrehajító által. G. Gy. ottani tanítónak pedig még le akarták elloupi e hó 4-án, de az éber tanítónak sikerült a gonosz tett végrehajtását szerencsésen megátolni; megjelenése és bátor fellépése által megjutatván a mérze éhezett ártatni.

* **Az ungvári vasutvonalm** egyik osztály mérnöke Mózser ellen több panasz küldetett be hozánk, miket végre sem lehet teljen agnyhonnaglatunk, amennyiben az illetők könnyen a fővárosi lapok valamelyikéhez fordulának orrosolatér. Emellett osztálymérnök ur a többi közt, a vasut melletti fűtőmestér rendesen eladja a pályafelügyelőknök (bakterek), még pedig saját kénye kedve szerent, vagyis aki ellene áll s egy fillért sem fizet, annak háttat fordít; akire pedig ráijeszhet, azon annyit veszt, amennyit akar. Ezenkívül a t. osztálymérnök ur még azt is megteszt, hogy a beteg fekvő öröket, gazember, szivany cimzekek illetve kiméletlenül kergeti ki agnyükb. E bánásodó miatt, már 4-9 mondot le állásáról és még többben szándékozná kilépni a t. mérnök ur basiskodásnak miatt. Nem tudjuk, ha van-e igazgatósnak tudomása e visszalételekről és embertelenségekről. Ha nincs: vegye ezenül tudomásul s tegye meg a szükséges intézkedéseket.

§ **A nyiregyházi koresmák** homlokzatain csak úgy hemzsegnek a badarnál badarab „főpálinka”, „főbor”, és „főser”-mérés-féle feliratok. Hanem mindnyájan túltézes az a kis fekete tábla, amely egy, a müvelt östályhoz tartozó úri egyén háza élén áll a többi közt e következő felirással: „életbiztosítás” („biztosítás” helyett). Ha maga az életbiztosítási eljárás is oly cserret amax ügynökségénél, mint a cég: akkor nem kérünk belőle!

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Éppen most megjelentek és Illncz Gyula könyvkereskedésében Nyiregyházzán kaphatók:

Szerelmesek naptára 1874-re, ára — 80
Házi naptár 1874-re — 50
Pénztárcaza naptár 1874-re — 22
Közhasznu zsebnaptár 1874-re — 26
Ügyvedek naptár 1874-re 1.30
Hölgyek naptára 1874-re 1.50
Orvosi zsebnaptár 1874-re 1.30
Jegyzék napló, gazdák számára 1874-re 1.30
Atheneum kis képes naptár 1874-re — 50
Atheneum nagy képes naptár 1874-re 1.—
Magyar kézmű iparosok képes naptára 1874-e — 50

Továbbá, mindenféle és mindenütt használandó iskolai könyvek és rajzszerkek az eredeti bolti áron.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi terménycarnakról októ 18-án bejegyzett terményárak.

Piaci ár	Kereskedési ár 100 köbölökre
Rozs 60—69 fontos 4.00—4.50	
78—80 0.00—0.00	4.75—4.90
Buza 0.00—0.00	vámméza szer. 6.50—7.00
Arpa 2.35—2.45	
Zab 1.40—1.45	
Tengeri 2.20—2.40	uj termés;
Stács 0.00—0.00	
Hab, liszta fehér 0.00—0.00	
Káposztarepce 0.00—0.00	0.00—0.00
Lenmag 0.00—0.00	
Gomborka 0.00—0.00	
Kendermag 0.00—0.00	
Mak 0.00—0.00	
Najszarfogóalj	00.00—00.00
Szesz 30 fokú magy. iteze 29	28

Felelős szerkesztő: **K. Kmthy István.**

Nyiltér.)

Indokok a közvélemény itéletéhez.

A „Szaboles” legutóbbi számának „Nyilt ér” rovata alatt, Schvarcz Sámuel aláírásával megjelent közleményre, lehető rövidséggel, tárgyalogsággal, követezőkbe foglalom észrevételeimet:

Sch. engem azzal vádol, hogy „inhumanus és jutgalan bírói cselekménynek lettem okozója, mely ellen számára semmiféle perorvoslati ut nem nyílik, s azért kénytelen azt a nyilvánosság foruma elé hozni.” Ez kérem képtelenség: 1-ór azért, mert magam bírósági tag sem lévén, bírói cselekményt egyáltalában nem gyakorolhatok. 2-ór azért, mert ha felszért beadványom nyer bírói elintézt, vagy pedig végrehajtat tetetek folyamatba ez, mint bírói cselekmény, lehet jogos vagy jogtalan; de ha jogtalan, úgy a sérelmes vélné nyitva áll a törvény által biztosított perorvoslat; fénye képtelenség 3-ór azért, mert a bírói cselekmények gyakorlása, fenálló törvények által lévén szabályozva, a bírói cselekményeknek humanus vagy inhumanus volta ezen törvényektől függ.

Egyébiránt volt alkalmam Sch. ellen már gyakorában, helybeli és vidéki feleim érdekében s pedig százkára menő öszvegek erejéig, végrehajtat tenni folyamomba a kérem sajnátságos, bár ily alkalommal mindig azt tapasztaltam, hogy nála több a fizetni nem akarás, mint a fizetési tehetetlenség; azért mégis fizetett, mert kénytelen volt és nem panaszodott. Most nem is exequáltam, legalább személyesen nem, nem is fizetett és mégis panaszodik. Vajjan ki és mi cneuk az oka?! Hátha tudom is?!

*) Az e rovataban közöltéért nem vállal felelőséget a Szerk.

